

ЕЛІСЕЄВА

Оксана Костянтинівна

УДК [620.92:338.45] (447)

САХНИК

Катерина Едуардівна
kanahovskaya@gmail.comОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ
ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ
ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІНORGANIZATION OF ENTERPRISE'S MAIN
ACTIVITIES ACCOUNTING IN
CONDITIONS OF LEGISLATIVE CHANGEд.е.н., професор, завідувач
кафедри, Дніпровський
національний університет
імені Олеся Гончарамагістрант, Дніпровський
національний університет
імені Олеся Гончара

У статті досліджено особливості організації обліку основних засобів підприємства в умовах законодавчих змін. Проаналізовані методи визначення терміну корисного використання, переоцінки основних засобів як елементів облікової політики.

В статье исследованы особенности организации учета основных средств предприятия в условиях законодательных изменений. Проанализированы методы определения срока полезного использования, переоценки основных средств как элементов учетной политики.

In the article the features of accounting of the main means of the enterprise in the conditions of legislative changes are investigated. The methods of determining the useful life period, revaluation of fixed assets as elements of accounting policy are analyzed.

Ключові слова: основні засоби, переоцінка, термін експлуатації

Ключевые слова: основные средства, переоценка, срок эксплуатации

Keywords: fixed assets, revaluation, lifetime

ВСТУП

Основні засоби визначають сучасний рівень виробництва, оскільки раціональне використання основних засобів є одним з основних факторів підвищення ефективності виробництва, що призводить до збільшення випуску продукції без додаткових капіталовкладень. Проінформованість щодо наявності основних засобів, організаційно-аналітичне забезпечення та постійний контроль за їх ефективним використанням має величезне значення в організації всього виробничого процесу. Окремі теоретичні, методичні та практичні проблеми організації обліку основних засобів досліджено українськими вченими: А.Г. Загородній, Б. Ольшачька, Г.Г. Кірейцев, Н.І. Ладутько, Н.В. Довгалюк, Н.С. Стражева, С.В. Мочерний, Т.А. Бутинець та ін..

МЕТА РОБОТИ полягає у системному дослідженні, критичній оцінці теоретичних положень та діючої практики організації обліку основних засобів підприємства.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час проведення дослідження були використані методи структурно-логічного аналізу, порівняння й узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

На сьогодні існує певні дискусійні питання щодо раціональної організації обліку основних засобів на вітчизняних підприємствах. Так, спосіб визначення терміну експлуатації цього активу необхідно зазначати в обліковій політиці підприємства, яку оформлюють наказом. Таким чином, виникає необхідність обрати доцільний метод з метою визначення терміну

корисного використання основних засобів. До цих методів можна віднести:

1) Накопичений досвід підприємства – підприємство мало в експлуатації подібний об'єкт основних засобів, то на підставі його інформації можна встановлювати такий же термін використання придбаного об'єкта [3].

2) Відповідно до єдиних норм. Цей метод застосовувався до 01.07.1997 р., тобто його можна назвати «кроком повернення». Але потрібно врахувати той факт, що в той час, не враховувалися особливості експлуатації кожного об'єкта, тому цей метод є не доцільним в сьогоденні.

3) Відповідно до технічних документів, які додаються до придбаного об'єкта основних засобів. Цей метод не враховує особливості експлуатації одного й того самого об'єкта в різних умовах.

4) Використання мінімальних допустимих строків корисного використання відповідно до групи, до якої належать основні засоби [3]. Саме ці строки експлуатації в основному беруться за основу на більшості підприємств. Але це групування об'єктів основних засобів не враховує особливостей експлуатації кожного окремого об'єкта, а також умови використання та моральний знос.

5) Експертна оцінка. Як правило, експертну оцінку здійснюють спеціалісти технічних та технологічних служб, які можуть достовірно визначити термін використання того чи іншого об'єкта основних засобів, виходячи із їх потужностей. Після оцінки результати оформлюють відповідним наказом.

Отже, для виправлення всіх недоліків при визначенні терміну експлуатації об'єктів основних засобів, видавати окремі накази, в яких будуть зазначатися

особливості кожного із придбаного об'єкта – використання методу експертних оцінок [1]. Слід наголосити на тому, що термін використання основних засобів необхідно розглядати не тільки з точки фінансового та податкового обліку, але й з управлінського. Тобто, існує необхідність враховувати термін економічно вигідного використання, а не лише корисного. Як показано на практиці, доцільний термін експлуатації є меншим за вигідний. Перш за все, це пов'язано з тим, що підприємство може продати об'єкт основної засобу після закінчення його експлуатації.

Порядок здійснення переоцінки є важливим елементом облікової політики. Відповідно до чинного законодавства переоцінкою основних засобів є приведення залишкової вартості у відповідність до їх справедливої – ринкової. Але у зв'язку з тим, що проводиться переоцінка всієї групи основних засобів – не тільки відповідного об'єкту, то даний обліковий процес це достатньо трудомістким навіть при повній автоматизації введення обліку. Неминучі і додаткові витрати праці у зв'язку з необхідністю постійного відстеження змін справедливої вартості та її порівняння із залишковою вартістю, яка не відображається на рахунках обліку і потребує додаткового розрахунку [5, с. 248]. Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку основних засобів зазначено [4], що можливим порогом суттєвості для здійснення переоцінки може бути як 1 % чистого прибутку (або збитку) підприємства, так і 10 % відхилення залишкової вартості від справедливої вартості об'єктів основних засобів.

Відповідно до чинного законодавства, підприємства повинні наймати суб'єктів оціночної діяльності для здійснення переоцінки основних засобів. Цей вид стосунків закріплюється певним договором. Таким суб'єктом може бути як фізична, так і юридична особа, до якої обов'язково повинен входити такий оцінювач, який має відповідний сертифікат на здійснення даного виду діяльності. Якщо ж підприємство здійснює переоцінку основних засобів власними силами, то ця переоцінка буде недейсною. Крім недійсності переоцінки, оцінка об'єкта оподаткування може бути занижена. Це в свою чергу, при перевірці призведе до нарахування штрафу та пені [2]. Таким чином, для переоцінки основних засобів, підприємства будуть зобов'язані здійснити додаткові фінансові витрати. На нашу думку, це призведе до небажання підприємств витрачати значну суму коштів на професійних оцінювачів, як наслідок – залишкова вартість об'єктів основних засобів не буде відповідати ринкової вартості.

Щоб максимально наблизити дані бухгалтерського обліку до реальної вартості об'єкта основних засобів, насамперед необхідно мотивувати суб'єктів господарювання на законодавчому рівні здійснювати переоцінку – надати право самостійно вирішувати пи-

тання щодо проведення переоцінки основних засобів: наймати суб'єкта оціночної діяльності або ж здійснити цей процес власними силами. Це пов'язано з тим, що послуги оцінювача буде коштує чималу суму грошей – підприємствам малого та середнього бізнесу це обтяжливо. Тобто, існує необхідність внесення змін до Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів, але це, на нашу думку, призведе до підвищення мотивації проведення переоцінки основних засобів.

ВИСНОВКИ

Отже, питання щодо визначення терміну експлуатації того чи іншого об'єкта основних засобів залишається на сьогодні досить актуальним. Але на нашу думку, вирішення цієї проблеми має здійснюватися лише з максимальним наближенням термінів корисного використання до податкового законодавства, для того щоб підприємства могли складати якісну фінансову звітність, яка забезпечує потреби багатьох користувачів. Таким чином, ми пропонуємо підприємствам для недопущення помилок при визначенні терміну експлуатації об'єктів основних засобів, сформулювати додаткове положення до Наказу про облікову політику, в якому будуть зазначатися особливості кожного із придбаного об'єкта основних засобів, тобто використовувати метод експертних оцінок.

Список використаних джерел

1. Гільорме Т.В. Методичні аспекти організації обліку основних засобів на промисловому підприємстві [Електронний ресурс] / Т.В. Гільорме, В.Є. Данилова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 18. – С.515-520. – Режим доступу до журн.: http://global-national.in.ua/archive/18-2017/18_2017.pdf
2. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» № 47 зі змінами від 16.01.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2658-14?test=XX7MfyrCSgkyZ3llZiWzy5C8HdlsYsFggkRb1lc>
3. Кулик В.А. «Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку»: монографія. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. – 373 с.
4. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів: наказ М-ва фінансів України від 30.09.2003 р. № 561 зі змінами від 30.12.2013 № 1192. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8199/8200/461727/>
5. Савченко В.М. Облікова політика: навч. посіб. / В.М. Савченко, О.В. Пальчук, Л.В. Саловська та ін.; за ред. Г.М. Давидова. – К.: Знання, 2010. – 479 с.